

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання та спорту, доцента Савлюк Світлани Петрівни на дисертаційну роботу Гончарової Наталії Миколаївни за темою «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

В Україні пріоритетними напрямками розвитку освіти, які визначені в Указі Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» № 344/2013 від 25.06.2013 р., названо формування здорового способу життя дітей, збільшення рухового режиму учнів шкільного віку за рахунок удосконалення фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи в закладах освіти та методології фізичного виховання дітей, які спрямовані на формування гармонійно розвиненої, морально й фізично здорової особистості.

За даними науковців, реформування шкільної освіти передбачає її гуманізацію, реалізацію соціально-педагогічних проектів, оновлених навчальних програм, інноваційних концепцій в усіх сферах освіти. Як свідчать результати масових досліджень стану здоров'я школярів традиційні способи фізичного виховання оздоровчої спрямованості малоефективні, тому необхідність пошуку й обґрунтування інноваційних технологій фізичного виховання, які б сприяли збереженню, покращанню та зміцненню стану здоров'я школярів, надзвичайно актуальні та затребувані.

Науково обґрунтовані оздоровчі технології сприяють оптимальному функціонуванню та розвитку центральної нервової системи, психоемоційного статусу дитини, удосконаленню дихальної, серцево-судинної й інших систем життєзабезпечення організму, підвищенню його адаптаційних можливостей. Дослідження Гончарової Н. М. спрямоване на вирішення актуальної проблеми сьогодення – обґрунтування та розробки концепції здоров'яформуючих

технологій у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку, як пріоритетного напрямку розвитку фізичної культури.

Актуальність дисертаційного дослідження Гончарової Н. М. зумовлена відсутністю у сучасній науковій і методичній літературі теоретичного обґрунтування та розроблення концепції здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку для підвищення показників їх фізичного стану, мотивації й оптимізації процесу адаптації до умов навчання в школі.

Зв'язок з науковими планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до «Зведеного Плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.7 «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734) і Плану НДР НУФВСУ на 2016–2020 рр. за темою 3.13 «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615). Роль автора, як співвиконавця, полягає в розробці концепції здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та новизна.

Достовірність результатів дисертаційної роботи зумовлена адекватним алгоритмом дослідження, достатньою кількістю обстежуваних, які взяли участь у констатувальному експерименті (діти 6–10 років у кількості 265 осіб). Додатково проведено аналіз перебігу процесів адаптації дітей до умов навчання у період навчання в першому класі закладів загальної середньої освіти. На цьому етапі роботи залучено 102 учні першого класу та їхніх батьків. У формуальному етапі дослідження брала участь 91 дитина молодшого шкільного віку.

Результати дослідження носять об'єктивний характер за кількістю обстежуваних, адекватністю застосованих методів дослідження поставленим

завданням. Для вирішення завдань науково-дослідницької роботи було використано **комплекс методів**:

– теоретичні методи дослідження: аналіз та синтез даних науково-методичної літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет і передового досвіду з питань організації процесу фізичного виховання дітей шкільного віку та досвіду використання здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих технологій в освітньому процесі проводилися з метою з'ясування проблематики наукового дослідження, визначення мети та завдань дослідження, теоретичного обґрунтування та розробки авторської концепції; узагальнення нормативно-правової бази, програмно-методичної документації проводилось у напрямку визначення нормативно-правового підґрунтя функціонування авторської концепції; абстрагування, контент-аналіз теоретичних та методичних робіт, конкретизація та класифікація понятійного апарату предмета дослідження, прогнозування було покладено в основу діяльності щодо формування основних теоретичних положень дисертаційної роботи, інтерпретації результатів емпіричного досвіду в систему прикладних завдань розвитку процесу фізичного виховання школярів;

– емпіричні методи дослідження: педагогічне спостереження за здійсненням педагогічного процесу фізичного виховання школярів сприяло формуванню розуміння змісту діяльності школярів та вчителя у процесі фізичного виховання; педагогічний експеримент у формі констатувального та формувального для визначення ефективності процесу фізичного виховання в початковій школі на сучасному етапі та перевірки ефективності концепції здоров'яформуючих технологій дітей молодшого шкільного віку; медико-біологічні методи дослідження, опитування, педагогічне тестування рівня фізичної підготовленості дітей стали основою для отримання та інтерпретації емпіричних даних щодо стану та вікової динаміки змін рівня фізичного розвитку, особливостей функціонування систем організму, рівня фізичної роботоздатності, що сприяло визначенню передумов розробки авторської концепції;

– статистичні методи дослідження: статистичний аналіз даних, отриманих в

процесі педагогічного експерименту, передбачав первинний аналіз отриманих емпіричних даних із використанням описової статистики, вибіркового методу; оцінку узгодженості отриманих даних закону нормального розподілу із використанням критерію згоди Шапіро-Уїлка; визначення статистично значущих відмінностей вибірок здійснювалось на основі параметричних та непараметричних критеріїв; визначення факторної структури фізичного стану дітей з використанням факторного аналізу, методу головних компонентів; оцінка рівня взаємозв'язку між показниками фізичного стану здійснювалась на основі кореляційного аналізу; використання даних методів дозволило провести обробку емпіричних даних, сприяло їх інтерпретації, формулюванню висновків. Використання загальноприйнятих методів математичної статистики дозволило оцінити наукові положення і висновки дисертації як вірогідні й аргументовані. Не викликає сумнівів і новизна представлених результатів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: **вперше:**

- науково обґрунтована та розроблена концепція здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку, основу якої складають теоретико-методичні засади та емпіричний досвід формування здоров'я дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання, що спрямована на формування уявлень у дітей про здоров'я як цінність, культури здоров'я, особистісних якостей дитини, що сприяють формуванню, збереженню і зміцненню її здоров'я, мотивації до оздоровчої рухової активності та навчання в школі, оптимізації процесів адаптації до умов навчання в школі. Структурними складовими концепції є: передумови розробки (соціальні, біологічні, особистісні), концептуальні підходи (системний, синергетичний, діяльнісний, діалектичний, особистісно-орієнтований, диференційований, аксіологічний, партисипативний, соціокультурний, середовищний, компетентнісний, інтегративний), концептуальні основи (мета, завдання, принципи), умови впровадження, критерії ефективності концепції та її практична реалізація;

- теоретично обґрунтовані та розроблені здоров'яформуючі технології в

процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку, що складаються із адаптаційного, операційно-діяльнісного, аксіологічного, гносіологічного, контрольного компонентів, зміст яких визначається у відповідності до циклів навчання в початковій школі та в основу яких покладено особливості перебігу процесів адаптації дітей до умов навчання в школі, процесів фізичного розвитку дітей та становлення функціональних систем організму дітей, поетапне формування фізичної підготовленості, мотивації, що ґрунтується на факторній структурі фізичного стану дітей молодшого шкільного віку;

- науково обґрунтовано соціальні, педагогічні, організаційні умови реалізації здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання молодших школярів, які містять заходи планування змісту діяльності та засобів впливу на фізичний стан дітей та їх мотивацію до фізкультурно-оздоровчої діяльності, методичні основи організації та проведення здоров'яформуючої діяльності, налагодження співпраці суб'єктів педагогічного процесу, формування особистості вчителя як провідної ланки здоров'яформуючої діяльності школярів;

- виявлено характерні ознаки та запропоновано принципи здоров'яформуючої діяльності в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку: інноваційного проектування, здоров'яформуючої валідності, домінанти здоров'я дитини, триєдиного розуміння здоров'я, превентивності педагогічного впливу, компетентності вчителя, системності.

Практична значущість роботи полягала в емпіричній перевірці ефективності концепції здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку для підвищення рівня фізичного стану, мотивації до навчання та оптимізації процесу адаптації до умов навчання в школі.

Основні теоретичні положення дисертаційної роботи, висновки і рекомендації впроваджено в навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України, Львівського державного університету фізичної культури, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Глухівського національного педагогічного

університету імені Олександра Довженка, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Академії менеджменту та адміністрування в Ополе (Польща, м. Ополе), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Матеріали дисертаційної роботи впроваджено у процес фізичного виховання учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл Вінницької та Сумської областей, що сприяло підвищенню ефективності процесу фізичного виховання та реалізації Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» та Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, шести розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел (429 найменувань), додатків, ілюстрована 46 рисунками та 62 таблицями. Загальний обсяг роботи – 541 сторінка.

Варто відзначити системний підхід до розв’язання дисертантом проблеми дослідження. Разом із висновками і практичними рекомендаціями всі компоненти складають логічно побудовану і композиційно завершену структуру наукової роботи. Автореферат відповідає змісту дисертації та відображає основні положення роботи.

У вступі обґрунтовано актуальність роботи, сформульовано мету, завдання, об’єкт, предмет дослідження, представлено методологію та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, визначено особистий внесок здобувача у спільно опублікованих наукових працях, наведено дані про апробацію результатів дослідження та публікації.

У першому розділі «Теоретичний базис здоров’яформуючих технологій в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку» подано аналіз науково-методичної літератури та документальних джерел щодо проблеми дослідження. Зокрема, автором висвітлено сучасні проблеми збереження здоров’я школярів; розкрито основні підходи до оцінки здоров’я школярів і детермінанти, що визначають стан здоров’я дітей у період навчання в школі; автором висвітлено

сучасний стан організації фізичного виховання в закладах освіти в напрямі формування та збереження здоров'я школярів; досліджено методологічні аспекти технологізації здоров'язбереження школярів; узагальнено здоров'яформуючі технології: сутність, понятійний апарат, підходи до класифікації; розкрито здоров'яформуючі технології в системі освіти дітей: світові та вітчизняні стратегії розвитку; подано сучасне уявлення про формування здоров'я дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання та підходи до проектування здоров'яформуючих технологій у молодшій школі; визначено особливості адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов навчання в початковій школі.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** обґрунтовано систему взаємодоповнюючих, адекватних меті та завданням дослідження методів, наведено відомості про контингент обстежуваних, а також надано інформацію щодо організації й етапів дослідження.

Для досягнення поставленої мети та поступового вирішення завдань дослідження було застосовано групу методів: аналіз і синтез даних науково-методичної літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет і передового досвіду; узагальнення нормативно-правової бази, програмно-методичної документації; абстрагування, контент-аналіз, конкретизація та класифікація, прогнозування; педагогічні методи дослідження; медико-біологічні методи дослідження; опитування; методи математичної статистики: описова статистика, вибірковий метод, параметричні та непараметричні критерії, факторний аналіз, кореляційний аналіз.

Дослідження було проведено за період з 2012 р. до 2018 р. та охоплювало чотири етапи. У ньому брали участь на констатувальному етапі дослідження 265 дітей молодшого шкільного віку, на формуальному етапі – 91 учень молодших класів.

У третьому розділі **«Характеристика фізичного стану та перебігу адаптації до навчання дітей молодшого шкільного віку як критерію ефективності процесу фізичного виховання»** представлено результати констатувального експерименту, метою якого було розкрити особливості перебігу

адаптаційних процесів до умов навчання учнів першого класу; дати характеристику фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку та функціонального стану систем організму учнів молодших класів; оцінити фізичну роботоздатність молодших школярів; здійснити аналіз показників рівня фізичної підготовленості дітей молодшого шкільного віку, рухової активності та захворюваності дітей молодшого шкільного віку; визначити: рівень фізичного здоров'я обстежуваних дітей і факторну структуру фізичного стану дітей молодшого шкільного віку; оцінити психологічний стан молодших школярів; визначити наявність теоретичних знань, практичного досвіду батьків і дітей у напрямі здоров'яформуючої діяльності.

У процесі проведення констатувального експерименту було вивчено показники фізичного стану дітей молодшого шкільного віку (показники фізичного розвитку, функціонування систем організму, фізичної роботоздатності, фізичної підготовленості, фізичного здоров'я, рівня захворюваності, рівня рухової активності), визначено рівень мотивації до навчання та рівень теоретичних знань щодо ведення здорового способу життя, отримано інформацію щодо особливостей перебігу адаптації до умов навчання в школі учнів перших класів і факторів, що впливають на перебіг адаптаційних процесів. У констатувальному педагогічному експерименті брали участь 265 учнів (131 хлопчик та 134 дівчинки) Кролевецької ЗОШ № 5 Кролевецької районної ради Сумської області; КЗ «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 8 Вінницької міської ради», м. Вінниця; Стадницької ЗОШ І–ІІ ступенів Вінницької області Вінницького району селища Стадниця; ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1 – гімназії, смт. Муровані Курилівці Вінницької області.

У **четвертому** розділі дисертаційної роботи **«Концепція здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку»** на основі даних, отриманих за результатами теоретичного аналізу науково-методичної літератури та передового досвіду, даних констатувального педагогічного експерименту сформульовано ключові положення авторської концепції здоров'яформуючих технологій у процесі

фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку, яка спрямована на покращення рівня фізичного стану, рухової активності, мотивації й оптимізації процесів адаптації дітей до умов навчання в школі. Представлено обґрунтування розробки концепції, запропоновано концептуальні основи здоров'яформуючої діяльності в процесі фізичного виховання. Основними положеннями концепції були передумови її розробки (соціальні, біологічні, особистісні), теоретичні та практичні засади, концептуальні основи (мета, завдання, підходи, критерії ефективності, алгоритм проектування) до виконання здоров'яформуючої діяльності в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.

Практична реалізація запропонованої концепції, розглянута через здоров'яформуючі технології, що склалися з адаптаційного, операційно-діяльнісного, аксіологічного, гносіологічного, контрольного компонентів. Їх зміст визначається відповідно до циклів підготовки в початковій школі, а в основу покладено підвищення рівня фізичного здоров'я, розширення можливостей для отримання нового рухового досвіду, вдосконалення рухових навичок; набуття теоретичних знань дітей про здоровий спосіб життя, вплив рухової активності та фізичних вправ на здоров'я людини; оптимізація процесів адаптації до умов навчання в школі; формування стійкої мотивації до фізкультурно-оздоровчої діяльності на фоні ціннісного відношення у дітей до власного здоров'я та сформованих навичок соціальної активності.

У рамках технологій було розроблено програми занять, які за своїм змістом, в межах функціонування здоров'яформуючих технологій, склалися із п'яти компонентів, серед яких адаптаційний, гносеологічний, аксіологічний, операційно-діяльнісний, контрольний, і відповідали вимогам програми з фізичної культури для учнів 1–4 класів та основним напрямам діяльності з формування здоров'я дітей молодшого шкільного віку.

Ефективність запропонованої авторської концепції представлено за допомогою глибокого аналізу динаміки змін досліджуваних показників під впливом запропонованого комплексу заходів. Результати проведеної перевірки ефективності запропонованих здоров'яформуючих технологій у процесі

фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку підтверджує позитивну динаміку змін за показниками фізичного стану дітей, оптимізації процесів адаптації до умов навчання в школі, створює стійкий інтерес учнів до систематичних фізкультурно-оздоровчих занять, що розкриває можливість широкого використання здоров'яформуючих технологій в освітньому процесі.

Зміст та підходи до диференціації фізичного навантаження визначались на основі отриманих даних факторного аналізу показників фізичного стану дітей і динаміки їх змін у процесі фізичного виховання.

У п'ятому розділі дисертаційної роботи **«Ефективність розробленої концепції технологій формування здоров'я дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання»** представлено результати впровадження розробленої концепції у процес фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.

У процесі формувального експерименту була простежена динаміка процесів адаптації до умов навчання учнів першого класу та досліджено динаміку змін рівня фізичного та психологічного стану дітей молодшого шкільного віку. Педагогічний експеримент проводився на базі Кролевецької спеціалізованої школи № 1 та загальноосвітньої школи № 5 Кролевецької районної ради Сумської області. У ньому взяла участь 91 дитина, учні молодших класів, які за станом здоров'я були віднесені до основної та підготовчої медичних груп. Учні першого класу (51 дитина – 23 хлопчики та 28 дівчаток) були розподілені на КГ1 і ЕГ1. В КГ1 входило 25 дітей (11 хлопчиків та 14 дівчаток), а в ЕГ1 – 26 дітей (12 хлопчиків та 14 дівчаток). Діти 3–4 класів були розділені на КГ2 і ЕГ2. КГ2 складали 20 дітей (9 хлопчиків і 11 дівчаток), до складу ЕГ2 входило 20 дітей (10 хлопчиків та 10 дівчаток). Тривалість формувального педагогічного експерименту склала 9 місяців (з вересня 2014 р. по травень 2015 р. та з вересня 2017 р. по травень 2018 р.).

Представлено результати впровадження авторської технології. Її ефективність була підтверджена:

– оптимізацією адаптаційних процесів. Позитивні зміни відбулись у

дівчаток ЕГ1, де приріст кількості дівчаток з вищим за середній рівнем шкільної адаптації склав 21,43 % ($n = 3$), з середнім рівнем – 14,29 % ($n = 2$). Вказані зміни відбулися за рахунок зменшення частки дівчаток з нижчим за середній рівнем на 28,57 % ($n = 4$) та з низьким рівнем шкільної адаптації – на 7,14 % ($n = 1$) на противагу дівчаткам КГ1, серед яких зменшилась кількість дівчаток із вище за середній рівнем адаптації на 14,29 % ($n = 2$). Дана тенденція була характерна також для хлопчиків. Таким чином, запропонований комплекс заходів у межах реалізації технології сприяв покращенню загальної оцінки адаптації до умов навчання в школі учасників ЕГ1, що було статистично значуще краще, порівняно з учасниками КГ1 ($p < 0,05$).

– позитивними змінами в окремих компонентах інтегральної оцінки адаптації у дітей ЕГ1 супроводжувались підвищенням психоемоційного стану, апетиту, бажання вчитися, тривалості та якості сну, на відміну від дітей КГ1, де, навпаки, спостерігалось зниження даних показників, окрім якості апетиту. На кінець педагогічного експерименту різниця між показниками ЕГ1 та КГ1 була статистично значуща ($p < 0,05$).

– рівнем мотивації до навчання в школі між групами обстежуваних не спостерігалась статистично значуща різниця ($p > 0,05$) до проведення педагогічного експерименту, натомість після впровадження авторської концепції частка дівчаток ЕГ1, порівняно з КГ1, виявилася більшою з високою шкільною мотивацією на 28,57 %, а з гарною – на 14,29 %. Так, саме кількість хлопчиків ЕГ1 із високою шкільною мотивацією, порівняно з хлопчиками КГ1, виявилася більшою на 41,67 %, а частки з низькою мотивацією й дезадаптацією – меншою на 9,85 % та 18,94 % відповідно.

– стабілізацією психоемоційного стану дітей мало місце покращення фізичної підготовленості дітей ЕГ1, підвищення кількості учнів із достатнім рівнем фізичної підготовленості у 19,23 % ($n = 5$) дітей, натомість у КГ1 даний рівень встановлений у 4,00 % ($n = 1$) дітей, серед яких один хлопчик. За час педагогічного експерименту у ЕГ1 відбулось зменшення кількості дітей із низьким рівнем фізичної підготовленості до 15,38 % ($n = 4$), у той же час у дітей

КГ1 кількість дітей із низьким рівнем стала складати 40,00 % (n = 10).

– позитивна динаміка РФЗ дітей ЕГ1 і КГ1. Серед обстежуваного контингенту на початку формувального експерименту в ЕГ1 зафіксовано 15,38 % (n = 4) дітей із середнім РФЗ, із яких хлопчиків – 25,00 % (n = 1) і частка дівчаток – 75,00 % (n = 3). Із РФЗ нижчим від середнього виявлено 30,77 % (n = 8), серед них частка хлопчиків – 62,50 % (n = 5) і частка дівчаток 37,50 % (n = 3). Найбільшу кількість дітей віднесено до низького РФЗ – 53,85 % (n = 14).

– покращення РФЗ учнів першого класу. У контингенту дітей ЕГ1 простежено зменшення кількості учнів із низьким РФЗ на 26,92 %, із нижчим від середнього – на 15,38 %, що характерно як для хлопчиків, так і для дівчаток. Водночас відбулося збільшення кількості школярів із середнім РФЗ на 38,46 %, при цьому з'явився один учень (3,85 %) із РФЗ вищим за середній. Серед учасників КГ1 зміни мали менш виражений характер, кількість учнів КГ1 із низьким РФЗ зменшилася на 12,00 %. Також простежено збільшення на 12,00 % кількості учнів із середнім РФЗ, що значно менше, порівняно з респондентами ЕГ1.

Отримані результати підтверджують ефективність авторської концепції, її дієвість для підвищення ефективності процесів адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов навчання в школі.

У шостому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** проведено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, розкрита практична та теоретична значущість проведеної роботи. В процесі дисертаційного дослідження були отримані три групи даних: результати, які підтверджують існуючі дані, доповнюють та є абсолютно новими.

Результати автора уточнюють і доповнюють існуючі дані:

- про детермінанти, що впливають на стан здоров'я дітей молодшого шкільного віку та їх адаптацію до навчання в школі, серед яких оптимізація рухової активності, спрямований вплив на фізичний розвиток, підвищення функціональних резервів організму та рівня фізичної підготовленості дітей;
- доповнено підходи до нівелювання факторів негативного впливу на стан

здоров'я дитини та процеси адаптації до умов навчання в школі, а саме зміст здоров'яформуючої діяльності в початковій школі повинен враховувати індивідуальний та диференційований підхід до її побудови; залучення дітей до здоров'яформуючої діяльності повинно ґрунтуватися на налагоджених взаємозв'язках сім'ї та школи; активізації участі батьків у здоров'яформуючій діяльності; налагодження сприятливого психологічного клімату в колективі учнів; створення здоров'яформуючого освітнього середовища в закладі загальної середньої освіти;

- щодо умов оптимізації адаптаційного процесу дітей до умов навчання в школі: підтверджено наявність критичного періоду адаптації дітей до умов навчання в школі; застосування засобів та методів впливу на процес адаптації дітей до навчання повинно ґрунтуватися на застосуванні комплексного підходу, індивідуалізації та диференціації;

- доповнено інформаційну базу знань щодо сприятливого впливу засобів туризму на організм дітей молодшого шкільного віку: засоби туризму мають позитивний вплив на рівень фізичного стану, фізичної підготовленості, фізичної роботоздатності та адаптаційно-резервні можливості організму дитини.

Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях і їх відповідність вимогам Міністерства освіти і науки України

Основні положення дисертаційної роботи викладено у монографії «Здоров'яформуючі технології у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку» (2018) та 46 наукових працях за темою дисертації: 1 монографія опублікована у співавторстві, 18 праць опубліковано у фахових виданнях України (з них 10 введено до міжнародних наукометричних баз), 5 – у наукових періодичних виданнях інших держав (введених до міжнародних наукометричних баз), 17 мають апробаційний характер, 5 додатково відображають наукові результати дисертації. Автореферат і публікації автора повністю відображають зміст дисертаційного дослідження, що надає підстави вважати роботу такою, яка відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертації немає. До непринципових і скоріше дискусійних відносяться наступні:

1. У висновках до 1 розділу необхідно було б більш чітко конкретизувати проблему дослідження.

2. Видається зайвим у II розділі дисертації детальний опис методики проведення педагогічного тестування, адже є посилання на літературні джерела, у яких є опис його проведення.

3. Опис показників фізичного стану дітей 6-7 років, на нашу думку, слід було представити через призму перебігу адаптаційних процесів, а саме охарактеризувати показники фізичного стану дітей 6-7 років із різним рівнем адаптації до умов навчання.

4. На рис. 3.13 автором запропоновано результати оцінки темпів приросту кількості учнів із різними рівнями фізичної роботоздатності за період педагогічного експерименту, опис виявлених змін слід було підсилити аналізом причин даних змін.

5. Для кращого сприйняття отриманих результатів факторного аналізу показників фізичного стану учнів 2-4 класів слід було їх представити схематично.

6. Під час опису ключових положень авторської концепції зазначено можливість використання різноманітних видів рухової активності, але в подальшому деталізовано тільки особливості використання засобів туризму в процесі реалізації авторської концепції.

7. Автору під час представлення результатів впровадження авторської концепції, на нашу думку, окрім інтегральних показників слід було більш детально представити динаміку змін окремих показників фізичного стану дітей на першому циклі навчання в початковій школі.

8. У таблиці 5.6–5.9 наведена надмірна деталізація показників, що вивчалися, на нашу думку, змістовний аналітичний матеріал дозволив би зробити висновки про ефективність запропонованого авторського підходу.

Висновок про відповідність дисертації до встановлених вимог.

Загалом дисертація Гончарової Наталії Миколаївни за темою «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку» на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення є актуальною, самостійною і завершеною науковою працею, у якій одержано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему галузі фізичного виховання і спорту та відповідає п. 9 і п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання Рівненського державного гуманітарного університету

С. П. Савлюк

*Вісник
отримано
10.06.2019
НСБ*

